

Pelczer Katalin¹

A MAGYAR KÖZOKTATÁS „MOSTOHAGYERMEKE”: A MAGYAR MINT IDEGEN NYELV TANÍTÁSA

Abstract

Hungarian as a foreign language in public education is regulated by the provisions of the National curriculum of 2012 and the General curriculum of 2013. However, these regulations are not reflected in school practices or in the content development of the school-leaving examination. We have no exact information on the aims of migrant students entering the Hungarian public school system, nor do we know how much time they intend to spend there. Also, it would be necessary to examine the possibility of including Hungarian as a foreign language in examination systems abroad.

Why shouldn't it be possible to take an advanced level school-leaving examination in Hungarian and why would anyone plan to stop training teachers of Hungarian as a foreign language at the universities? Transmitting the Hungarian language and culture should be part of the language strategy.

Keywords: *Hungarian as a Foreign Language in public education, institutional background, subject-based content, two-level school-leaving examination 2005., standard level school-leaving examination 2010, Hungarian as a Foreign Language and the National Curriculum, contents of general curriculum, relapse in subject development and in teacher education*

Kulcsszavak: *magyar mint idegen nyelv a közoktatásban, intézményi háttér, tantárgyi tartalom, kétszintű érettségi 2005., középszintű érettségi 2010., MID és Nemzeti alaptanterv, kerettantervi tartalmak, visszalépések a tantárgyi fejlesztésben*

1. A magyar mint idegen nyelv az oktatásban

A magyar idegen nyelvként történő tanítása a XVIII. századtól kezdve élő törekvés a magyar oktatásban. Éder Zoltán a tudatos, az anyanyelvi képzéstől elválasztott, speciálisan összeállított tananyagra épülő tanítás „alapkövének” Bél Mátyás *Der Ungarische Sprach-meister* (Pozsony, 1729.) című művét tekinti. A mű előszavában két, a mai napig fontos cél jelenik meg: megismertetni a szomszéd népekkel a magyar nyelvet, és ezen keresztül a magyarokat megszerettetni. Ezt ma talán úgy fogalmaznánk meg, hogy a

¹ Pelczer Katalin PhD, kutatótanár; II. Rákóczi Ferenc Gimnázium, Budapest; kispelc@t-online.hu

magyar idegen nyelvként való oktatásának feladata a magyar nyelv és a magyar kulturális hagyomány közvetítése célnyelvi és forrásnyelvi környezetben. A XX. század történelmi eseményei következményeként új és fontos kérdés merült fel: a származásnyelv megtartása.

Természetesen a kezdetektől a magyar mint idegen nyelv (MID) oktatása nagy utat járt be külföldön és belföldön egyaránt, gondoljunk a külföldi magyar intézetek megalakítására és a szocializmus időszakában a magyar egyetemi képzésben résztvevők felkészítésére.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás, a migráció felerősödése más helyzetet teremtett, mint ami az 1990-es évekig a magyart mint idegen nyelvet tanulók körét jellemezte. A törvényi szabályozásnak megfelelően ugyanis az országba kerülő 18 év alatti személyek egy év itt tartózkodás után tankötelesnek számítanak, be kell lépniük a magyar közoktatási rendszerbe, s ehhez megfelelő nyelvi ismeretekre van szükségük. Bár előfordulhat, hogy valaki bármely okból (származásnyelv, érdeklődés, továbbtanulás) a magyar idegen nyelvként való tanulását választja, a közoktatásban, a legtöbb esetben ez az életkörülményekből fakad: a tanulónak egyszerűen nincs más választási lehetősége. Tehát mind a diákok mind az alap- és középfokú tanintézmények számára törvény szabta feladatként jelenik meg a magyar mint idegen nyelv oktatása.

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a tanulói létszám fokozatosan nő.²

13. Külföldi állampolgárságú óvodások, tanulók és hallgatók

– *Foreign children/students*

Tanév	Óvoda	Általános iskola	Szakiskola	Középiskola	(Folytatás – Continued)	
					Felsőoktatási intézmény	
School year	Kindergarten	Primary (general) schools	Vocational schools	Secondary schools	összes munkarend	nappali munkarend
					Tertiary institutions	
					full-and part time together	full-time education

Összesen – Total

2001/2002	1 048	3 561	685	4 640	11 783	8 556
2002/2003	1 554	5 002	747	5 459	12 226	8 605
2003/2004	1 538	4 761	911	5 365	12 913	9 371
2004/2005	1 608	4 577	882	5 353	13 601	9 946
2005/2006	1 683	4 515	717	5 152	14 491	10 974
2006/2007	1 584	4 496	741	4 921	15 110	11 618
2007/2008	1 603	4 399	633	4 281	15 459	12 212
2008/2009	1 629	4 224	448	4 075	16 916	13 681
2009/2010	1 516	4 200	462	3 667	18 154	15 035
2010/2011	1 701	4 288	487	3 659	18 850	15 889
2011/2012	2 366	5 954	520	4 190	20 176	17 112
2012/2013	2 696	6 310	450	4 381	20 694	17 987
2013/2014	2 851	6 561	302	4 266	23 208	20 782

² http://www.kormany.hu/download/c/48/50000/Oktat%C3%A1si_%C3%89vk%C3%B6nyv_2013_2014.pdf

Ugyanakkor a „migráns tanuló” fogalom tisztázatlan maradt, hiszen legtöbbször ma-napság ezt hallva a bevándorlókra gondolnak, jóllehet rajtuk kívül bármely más kül-földi állampolgár, akár származásnyelvi diák is ebbe a körbe tartozik. Árnyalja a képet, hogy van, aki életvitelszerűen Magyarországon él, de lehet olyan is, aki egy-egy szerve-zet meghívására rövidebb-hosszabb időt, például egy tanévet tölt a magyar iskolában. Tehát nem készült olyan felmérés, amely a közoktatásba belépők státuszát, igényét, a Magyarországon való tartózkodási idejét megmutatná.

2. A magyar mint idegen nyelv intézményi háttere a közoktatásban

Ha a közoktatási intézményi hátteret vizsgáljuk, rendkívül összetett képpel találkozunk. Vannak olyan intézmények, amelyek az interkulturalitás mentén kidolgozott programmal rendelkeznek, mint például a Magyar–Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola vagy a Deutsche Schule Budapest. Ők a pedagógiai programjukból következően kidolgozott tan-anyaggal rendelkeznek, és szakképzett magyar mint idegen nyelvtanárokat alkalmaznak.

Más intézmények (például a Károlyi Mihály Magyar–Spanyol Tannyelvű Gimnázium), amelyek két tannyelvű oktatást folytatnak, profiljukból következően fogadják a külföldi diákokat. Itt azonban már nem biztos, hogy van magyar mint idegen nyelv helyi tantervük és magyar mint idegen nyelv szakos tanáruk.

Természetesen a diákok nagy része más közoktatási intézményekben jelenik meg, érettségizik magyar mint idegen nyelvből, mindez általában meglehetősen felkészül-letlenül éri a fogadó intézményt és az oktatásra kijelölt tanárokat.

Kidolgozásra vár egy intenzív nyelvi képzést biztosító program, amely a különböző szervezetek (Rotary Club, YFU, AFS) által küldött, egy tanévig Magyarországon tartó-zkodó, egy-egy iskolában a tanórákon passzívan üldögélő diákok magyar nyelvi képzé-sét biztosítaná. Jelenleg nincs segítség a fogadó iskolák számára, sem tananyag-, sem módszertani ajánlás, sőt anyagi támogatás sincs (például az iskolai könyvtár felszerelé-sére néhány nyelvkönyvvel).

3. A tantárgyi tartalmak, a tananyagok

A magyar mint idegen nyelv közoktatásba történő integrálásának egyik alapja a tan-tárgyi tartalom kidolgozása. A dolgozatnak nem tárgya a MID oktatástörténetének át-tekintése, de megfigyelve a folyamatot azt tapasztalhatjuk, hogy a tananyagválasztás és az oktatási módszerek kiválasztása egyrészt a felsőoktatás igényeinek megfelelő, másrészt a különböző okokból, indíttatásból érdeklődő nyelvtanulók igényei szerint a nyári egyetemek, a nyelviskolák fejlesztettek ki tananyagokat.

A migráns tanulók különböző szintű tudással lépnek be a közoktatásba, így ezek a tananyagok csak véletlenszerűen alkalmasak oktatásukra, a különböző igényeknek megfelelő, rugalmas alkalmazkodás nehezen valósítható meg.

Fontos, hogy léteznek az életkori sajátosságok szerint kidolgozott tananyagok például a Varga Csilla – Gróf Annamária: *Kiliki a Földön* vagy a Balassi-füzetek vagy Durst Péter *Hungarian the Easy Way*-e. A tapasztalat azonban az, hogy többnyire a felnőttek számára írt tankönyvek jelennek meg a közoktatásban, például az Erdős–Prileszky *Hal-ló, itt Magyarország* vagy a Szita–Pelcz *MagyarOK* című tankönyvek. Nem biztos, hogy ezek minden esetben megfelelnek a tanulók előképzettségének, életkori sajátosságainak.

A tananyagválasztás lehetősége tehát főleg az általános iskolába járók számára elég szűk körű, és a legnagyobb probléma, hogy nem alkalmazkodik a közoktatásba belépők eltérő nyelvi ismereteihez. Erre megoldás csak egy tanulói életkort és nyelvi tudásszintet is figyelembe vevő, modulokra épülő tananyag kidolgozása lenne. E nélkül a MID oktatása Szili Katalin láttató és találó megfogalmazásával Prokrusztész ágyához hasonlítható: a tanulót szabjuk a tananyaghoz és nem fordítva (Szili 2014:5-14).

A tananyagfejlesztésben volt már a szintekhez alkalmazkodást célzó próbálkozás: a Sulinova kompetenciaalapú moduláris tankönyvkísérlete.³ Ez azonban kiadatlan maradt, és lassan az interneten is elérhetetlenné válik. Bár a TÁMOP 3.1.1. közoktatási projekten belül Kállai Gabriella és Vadász Viola egy, a migráns tanulókról szóló előadás keretében hangsúlyozták a tananyagkészítés fontosságát, érdemi előrelépés nem történt.⁴ A Miskolci Egyetem által kidolgozott *Együtthaladó* projekt (2009–2011) oktatási segédanyagokkal segíti a migráns tanulók beilleszkedését, de széles körben nem fejtett ki hatást.⁵ Addig azonban, amíg az elméleti és gyakorlati tapasztalatoknak, „jó gyakorlatoknak” módszertani ajánlásoknak nem lesz összegzésük, minden intézményi program csak helyi kísérlet marad.

Az eddig megteremtett MID oktatási fejlesztéseket figyelembe véve ki kellene dolgozni egy olyan moduláris rendszerű tananyagot, amely egyszerre:

- a. inkluzív, azaz képes az adott, előre pontosan meg nem határozható helyzethez alkalmazkodni, és
- b. integráló, azaz képes a magyar kulturális hagyományok, szokások közvetítésére, segíti a társadalmi beilleszkedést.

A közoktatási intézményeknek – főleg ahol nem alkalmaznak magyar mint idegen nyelv szakos tanárt, és ez jelenleg általában így van – szükségük lenne a Nemzeti alaptanterv és a kapcsolódó Kerettanterv alapján kidolgozott tananyagajánlásra, helyi tanterv-, tématerv-, óratervmintára, módszertani útmutatóra, hogy képesek legyenek a migráns tanulók hatékony magyar mint idegen nyelv oktatására. Elengedhetetlenül szükséges lenne a nyelvi szintmérések általános és középiskolára kiterjedő kidolgozása, amelyek segítenének a nyelvi szintek meghatározásában, és átjárhatóvá tennék az iskolaváltásokat.

³ Most részben olvasható a <http://docplayer.hu/192086-Sok-sikert-a-magyar-nyelv-a-tanorakon.html> internetes oldalon.

⁴ ofi.hu/sites/default/files/attachments/kallaivadasz_iskolapeldak

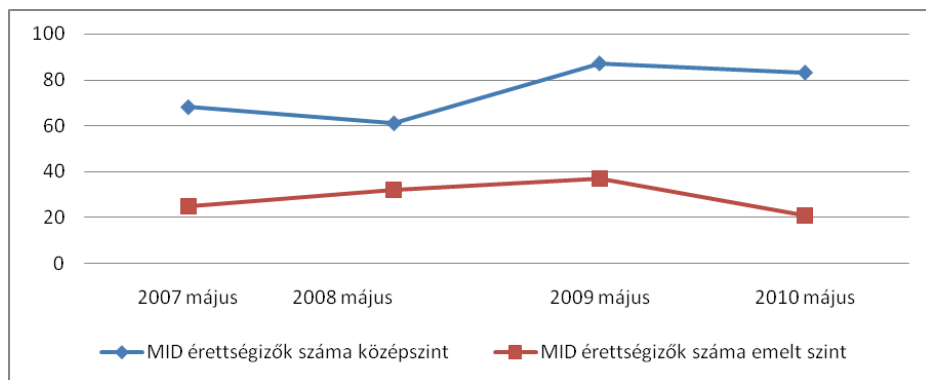
⁵ <http://www.egyutthalado.uni-miskolc.hu/>

4. Az érettségi vizsga magyar mint idegen nyelvből

A magyar közoktatásban az érettségi vizsga az, amely a kimeneti méréssel meghatározóan szabályozza a tárgyválasztást és a követelményrendszert.

Az 1993. LXXIX. törvényhez kapcsolódik az 1994-es nemzeti alaptantervi követelményként megjelenő utasítás: „A nemzetiségű tannyelvű iskolában a magyar nyelv helyettesítheti az idegen nyelvet.” (131.) A tantárgyi tartalmakra nyilván az élő idegen nyelvek követelményeit alkalmazták, mivel külön nem határozták meg őket. A 2003-ban kiadott Nemzeti alaptanterv változata a következőket tartalmazta: „Élő idegen nyelvként taníthatók a gyakran tanult (angol, német), a kevésbé gyakran tanult nyelvek, valamint a kisebbségek nyelvei, illetve a nem magyar anyanyelvűek számára a magyar nyelv.” (39.)

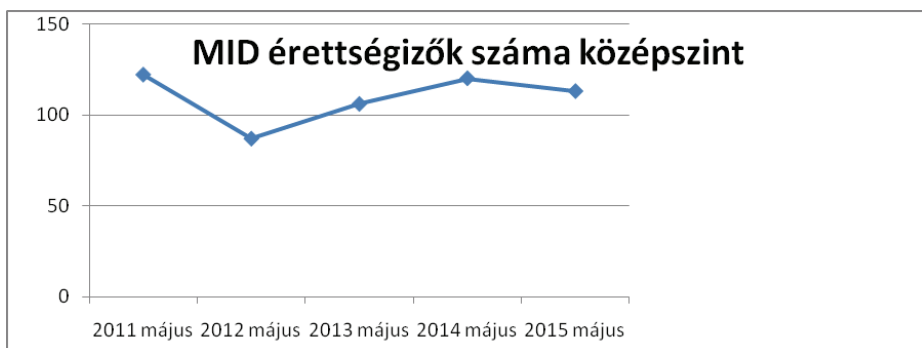
Ezek az intézkedések készítették elő a magyar mint idegen nyelv érettségi vizsga pontos törvényi háttérét, tartalmi szabályozását, a 2005-ben bevezetett kétszintű érettségi reform kidolgozását, amely mind közép mind emelt szinten biztosította, hogy a törvény szabta keretek között magyar mint idegen nyelvből érettségi vizsgát lehessen tenni.

(http://www.oktatás.hu/koznevelés/erettségi/statistikák_vizsgaeredmények_felhasználásával)

A tartalmi szabályozást és a vizsga leírását tekintve a magyar mint idegen nyelv az élő idegen nyelv vizsgatárgyhoz került. Így a nyelvtudást a Közös Európai Referencia-keretnek (KER) megfelelően mérte, ugyanakkor nem feltételezte a magyar kulturális értékek, hagyományok ismeretét.

2010-től az Oktatási Hivatal a Rectori Konferencia javaslatára eltörölte az emelt szintű magyar mint idegen nyelv érettségit, arra hivatkozva, hogy nincs olyan szak a felsőoktatásban, ahol pontszerző tárgyként be lehetne számítani. Ez a döntés nem vette figyelembe, hogy a magyar nyelv külföldiek számára való tanítása nem pusztán tantárgy, hanem egyfajta országimázs kialakítása is.

(http://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/statisztikak_vizsgaeredmenyek_felhasznalasaval)

A 2012-ben kiadott Nemzeti alaptanterv újrafogalmazta a magyar mint idegen nyelv szerepét a közoktatásban. Az *Idegen nyelvek* című fejezetnél a következő lábjegyzet olvasható:

*A magyar mint idegen nyelv tantárgyi tartalmait – sajátos helyzete miatt – a kerettantervek külön szabályozzák. A tantárgy beemelése a közoktatásba azt a célt szolgálja, hogy a migráns és az idegen anyanyelvű diákok bármikor beléphessenek a magyar közoktatás rendszerébe, és ott sikeresen tudjanak teljesíteni. Másrésről a célok, feladatok, tartalmak megfogalmazása mintául szolgálhat a határainkon túl élő kisebbségi és származásnyelvi magyar diákok nyelvi oktatásában. A magyar mint idegen nyelv egyrészt beilleszkedik az élő idegen nyelv műveltségi területbe, másrészt rugalmasan alkalmazkodik a diákok sajátos helyzetéhez, nyelvtudásához. Emellett a diákok kulturális beilleszkedését segítő ismereteket nyújt, amivel hozzájárul egészséges személyiségfejlődésükhöz, valamint sikeres, konfliktusmentes boldogulásukhoz a magyar társadalomban.*⁶

Megfogalmazódott, hogy a magyar mint idegen nyelv tanításához speciális helyezte, a magyar kulturális hagyományba, társadalomba való integráló szerepe miatt külön kerettantervi tartalmakat rendelnek.

A kerettanterv 2013-ban készült el, a KER szintjeit és a magyar nyelv grammatikai sajátosságait figyelembe véve határozta meg a magyar nyelv oktatására vonatkozó tartalmakat. Ugyanakkor lehetőséget kínált a magyar civilizáció elemeinek beemelésére, mégpedig valóban keretet, ajánlást adva a nyelvtudás szintjétől függő szabad, a konkrét élethelyzetet követő, inkluzív nevelést biztosító eljárással. Ez az alapvető földrajzi, történelmi, irodalmi ismereteket, szociokulturális tudást közvetítő „keret” a társadalmi integráció eszköze lehet a tanuló saját kultúrájának megőrzése mellett. A sokat emlegetett multikulturalitás meghatározásakor gyakran elfeledkezünk arról, hogy az elfogadásra neveléshez a magyar kultúra megismerése is hozzátartozik. Ezért a *Hallott szöveg, Szóbeli interakció, Összefüggő beszéd, Olvasott szöveg értése, Íráskészség, Nyelvi*

⁶ <http://ofi.hu/nemzeti-alaptanterv>

eszköztár fejlesztési egységek mellé bekerült a *Kulturális ismeretek* egység is. Ez például a 9–10. évfolyamon a következő ajánlást tartalmazza:⁷

A 23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet 6. melléklete által közölt kerettantervek

Fejlesztési egység	Kulturális ismeretek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Egyszerű, közismert tények Magyarországról. Alapvető ismeretek az ország földrajzi elhelyezkedéséről a tanuló anyanyelvén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar célnyelvi kultúra legfontosabb elemeinek, a magyarországi mindennapi élet jellegzetes vonásainak felismerése. Az interkulturális kompetencia, a más kultúrákkal kapcsolatos érzékenység fejlesztése. Az anyanyelvi és a célnyelvi kultúra elemeinek összehasonlítása és összekapcsolása az életkornak megfelelő szinten. A nyelvi készségek fejlesztéséhez is szükséges kulturális háttérismeret megszerzése a tanuló saját nyelvi szintjén, a sikeres nyelvtanulás és a magyarországi közösségekbe való beilleszkedés érdekében. A legfontosabb magyar szokások, hagyományok megismerése, ezáltal az integráció elősegítése a befogadó közösségbe.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az életkornak megfelelő szinten ismerkedés a magyar kultúra alapvető műveltségelemeivel. Az alábbi szimbólumok, tájegységek stb. megismerése, azonosítása, beszámolás az ünnepekről, történelmi személyekről, eseményekről, tájegységekről stb. néhány mondatban.</p> <p>Családi körben tartott és nemzeti ünnepek.</p> <p>Magyar állami szimbólumok (zászló, címer, korona, Kölcsey Ferenc Himnuszának első versszaka, Vörösmarty Mihály Szózatának első két versszaka).</p> <p>Magyarország történelmének főbb eseményei (dátum, kulturális kontextus; például honfoglalás, 1848. március 15.-e, 1956-os forradalom).</p> <p>Magyarország történelmének kiemelkedő személyiségei (pl. Szent István, Széchenyi István, Kossuth Lajos).</p> <p>Magyarország tájegységei, nagyobb városai, folyói, tavai, a Magyarországgal szomszédos országok.</p> <p>Szemelvények a magyar irodalomból. Szabadon választott, egyszerű nyelvezetű irodalmi szövegrészek (például Petőfi Sándor, Arany János, József Attila, Kányádi Sándor, Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Áprily Lajos, Ady Endre, Weöres Sándor műveiből).</p> <p>5-6 magyar szólás és közmondás.</p> <p>Aktuális kulturális ismeretek.</p> <p>A magyar konyha.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a lakóhely és a környék hagyományai, az én falum, az én városom; tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p> <p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogatékallal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ünnep, szimbólum, honfoglalás, forradalom, szabadságharc, király, miniszterelnök, köztársasági elnök, vers, novella, költő, író, szólás, közmondás.	

Minden készen állt tehát ahhoz, hogy a magyar mint idegen nyelv érettségi vizsga tartalmilag és formailag megújuljon.

⁷ http://kerettanterv.ofi.hu/07_melleklet_miniszter/k1_07_egyeb/index_magyar_idegen.html

5. Előrelépés helyett visszalépés

a) A döntéshozók első értelmezhetetlen lépése, hogy a 2016-ban választható érettségi vizsgatárgyak listáján a magyar mint idegen nyelv nem szerepel, hiszen az *Élő idegen nyelvek* vizsgatárgyhoz tartozik.⁸ Az az intézmény-vezető azonban, aki kellőképpen nem tájékozott, nem fogja tudni követni, hogy a törvényi feltételek teljesülésével a tanuló a magyar mint idegen nyelvből tett érettségivel kiválthatja a magyar nyelv és irodalom érettségi vizsgát.

b) A második lépés az, hogy szinte minden vizsgatárgy érettségije módosul a Nemzeti alaptantervnek és a kerettantervnek megfelelően, kivéve a magyar mint idegen nyelvét. Jóllehet megtörtént a vizsga tartalmi és formai részének átdolgozása, ezt egyszerűen nem vették figyelembe. Ilyen javaslatok voltak például a következők:

- az olvasásértési feladatok közül az egyik autentikus vagy a szintnek megfelelően adaptált, magyar szerzőtől származó szépirodalmi szöveg legyen
- kerüljön be az írásbeli összetevőbe a személyes élményen alapuló történet elbeszélés és a jellemzés a nem életszerű magánlevél és üdvözlőlap írása helyett
- a magyar mint idegen nyelv szóbeli összetevőjében egy hétköznapi és egy magyar kulturális ismeretekkel kapcsolatos téma kifejtése lenne kívánatos a választás lehetősége nélkül. A szóbeli vizsga tehát három feladtból állna: 1. szerepjáték 2. hétköznapi téma kifejtése 3. kulturális tájékozottság – egy magyar vonatkozású kulturális téma kifejtése. Kapjon nagyobb hangsúlyt a szóbeli interakció, összefüggő szóbeli szövegalkotás, spontán beszédértés, ezért a szóbeli vizsgarész pontszámát 50 pontra emelnénk, az írásbeliét 100 pontra csökkentenénk.

c) A harmadik visszalépés tulajdonképpen annak a 2010-ben át nem gondolt lépésnek újbóli megszilárdítása, hogy a magyar mint idegen nyelvből továbbra sem szerveznek emelt szintű érettségi vizsgát. A 36/2015 (III.6.) Kormányrendelet 1. paragrafusa erről intézkedik:

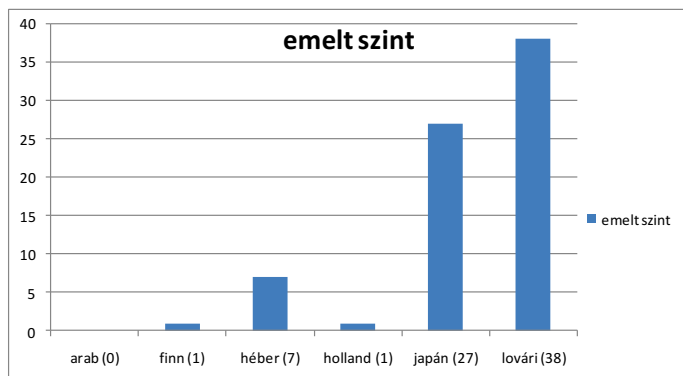
„(6) A magyar nyelv és irodalom vizsgatárgy helyett magyar mint idegen nyelv vizsgatárgyból érettségi vizsgát az tehet, aki a) nem magyar állampolgár, vagy b) a középiskolai tanulmányai befejezését megelőző négy tanév közül legalább hármat nem a magyar köznevelési rendszerben végzett. Magyar mint idegen nyelv vizsgatárgyból kizárólag középszintű érettségi vizsgát lehet tenni.”⁹

Az emelt szintű magyar mint idegen nyelv érettségi megszüntetése akkor történt, amikor még csak erősödőben volt a migráns tanulók oktatásának kérdése, a származásnyelvi oktatás, és az európai integráció igényeit még nem mérték fel kellőképpen.

Ha gazdaságossági szempontok állnának a döntés mögött, érdemes megvizsgálni néhány, emelt szinten választható tárgy helyzetét a 2015 májusi vizsgák tükrében.

⁸ <http://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/vizsgatargyak/>

⁹ <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15027.pdf>

(http://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/statistikak_vizsgaeredmenyek_felhasznalásával)

Ha egy tanuló leteszi a magyar jogszabályoknak megfelelő érettségit, ez automatikusan középfokú nyelvvizsgát jelent számára. Mi történjen azonban azzal, akinek nyelvtudása nem elegendő a magyar nyelv és irodalom érettségi vizsga abszolválásához, de a közép szintű követelmények túl könnyűek számára? Vagy azzal, aki honosítja külföldön szerzett érettségi bizonyítványát, és szeretné ezt kiegészíteni egy emelt szintű magyar mint idegen nyelv érettségivel?

A magyar mint idegen nyelv emelt szintű érettségi vizsga eltörlésében számomra a legfurcsább: nem ösztönözzük a tanulókat arra, hogy magasabb szintű magyar nyelvtudásra tegyenek szert. A rendelet azt sugallja, hogy Magyarország számára nem fontos, hogy az államnyelvet az itt élők milyen mélységben sajátítják el!

d) A negyedik visszalépést a 139/2015. (VI.) Kormányrendelet tartalmazza, amely a magyar mint idegen nyelv tanárszakot törölte a felsőoktatásban szerzhető képesítések közül. Ezzel bezárult a kör, hiszen, ha nem lesznek képzett szakemberek, a felvetett kérdések közül egyet sem lehet megoldani.

6. A jövő lehetőségei

Teljes oktatási perspektívát lehetne biztosítani azzal, hogy a magyar mint idegen nyelv speciális helyzetének megfelelően az alapnyelvtudáshoz több, differenciált nyelvi standardot, kimeneti szintet dolgoznánk ki. Így például a B2-nél magasabb nyelvi szint biztosíthatná a külföldiek továbbtanulását a magyar egyetemeken, amellyel tovább erősíthetnénk a magyar intézmények bekapcsolódását a nemzetközi tudományos vérkeringésbe. A kisebbségi nyelvhasználók magyarországi továbbtanulásának támogatása mellett megvalósulhatna az egymás nyelvét jól beszélő, egymás kultúráját jól ismerő európai szakemberek képzése.

Érdeemes lenne átgondolni más országok oktatási szakembereivel együttműködve, projekteket kidolgozva a származásnyelvi tanulók identitástudatának erősítésében

milyen szerepet játszhatna, ha érettségi tárgyként választhatnák a magyar nyelvet az adott országban.

A Magyarországon megjelenő migráns tanulók nyelvtanulási céljainak, tartózkodási idejének, annak, hogy milyen iskolákban tanulnak, feltérképezése, átfogó tanulási programjavaslatok kidolgozása, a megfelelő tananyagfejlesztés – mind elengedhetetlenül szükséges lenne a hatékony magyar mint idegen nyelvtanítás megteremtéséhez a közoktatásban.

A magyar mint idegen nyelv érettségi követelményeinek átdolgozása, az emelt szintű vizsga és a szaktanárok egyetemi képzésének visszaállítása nyelvstratégiánk részeként a magyar nyelv, a magyar kultúra átgondolt és sikeres közvetítését szolgálná.

Források

Durst Péter 2012/2013. *Hungarian the Easy Way* 1–2. Design Kiadó, Szeged.

Erdős József – Prileszky Csilla 2012. *Halló, itt Magyarország*. I–II. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Kerettanterv 2013. (http://kerettanterv.ofi.hu/06_melleklet_9-12_szki/index_szakkozep.html)

Nat2012. (<http://ofi.hu/nemzeti-alaptanterv>) (letöltés 2015. november 22.)

Statisztikai tájékoztató. *Oktatási Évkönyv* 2013–2014. (http://www.kormany.hu/download/c/48/50000/Oktat%C3%A1si_%C3%89vk%C3%B6nyv_2013_2014.pdf) (letöltés: 2015. november 22.)

Szita Szilvia – Pelczér Katalin 2013. *MagyarOK*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.

Varga Csilla – Gróf Annamária – Szende Virág – Vidéki Erzsébet 2006. *Kiliki a Földön*. Magyar nyelvkönyv gyerekeknek 1. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Irodalom

A közoktatási törvény és a Nemzeti alaptanterv tantervi alapelvei. 1994. Budapest: Okker Oktatási Iroda. 131.

Ágoston László 2006. *Kínai lecke*. Sík Kiadó, Budapest.

Bukus Beatrix 2011. *A migráns háttérű tanulók körére vonatkozó fogalmak* http://epa.oszk.hu/00000/00011/00154/pdf/iskolakultura_2011_01_099-107.pdf (letöltés 2015. november 22.)

Éder Zoltán 1983. *Fejezetek a magyar mint idegen nyelv oktatásának történetéből*. Budapest: Klny a MNyr. 103. évfolyamából.

Forray R. Katalin 2003. *A multikulturális / interkulturális nevelésről*. Iskolakultúra 6–7: 18–26.

Harmatiné Olajos Tímea 2010. Migráns gyerekek a magyar közoktatásban. In: Karlovitz János Tibor (szerk.): *Eltérő bánásmódot igénylő gyerekek a magyar közoktatásban*. Neveléstudományi Egyesület, Budapest.

- Horváth Zsuzsanna (2004): Az érettségi és az érettségizők. In: Lukács Péter – Nagy Péter Tibor (szerk.): *Oktatáspolitikai. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest.*
- Kajdi Alexandra 2012. A magyar mint idegen nyelv oktatása alsó tagozatban. In: Hattyár Helga – Hugyeczk Enikő (szerk.): *A sokszínű alkalmazott nyelvészet.* Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Kállai Gabriella – Vadász Viola 2014. *Migráns gyerekek oktatása hazánkban* (pptOfi. Országos Neveléstudományi Konferencia). http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/kallaivadasz_iskolapeldak_-_migrans_gyerekek_oktatasa_europaban_es_hazankban.pdf (letöltés 2015. november 22.)
- Nádor Orsolya 2002. *Nyelvpolitika.* BIP, Budapest.
- Sulinova. <http://docplayer.hu/192086-Sok-sikert-a-magyar-nyelv-a-tanorakon.html> (letöltés 2015. november 22.)
- Szili Katalin 2014. Prokrusztész-ágy, avagy a Közös Európai Referenciakeret. *THL2* 1: 5–14.
http://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/statisztikak_vizsgaeredmenyek (letöltés: 2015. november 22.)
- <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15027.pdf> (letöltés: 2015. november 22.)
- <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15079.pdf> (letöltés: 2015. november 29.)
- <https://emagyariskola.hu/kotetek/balassi-fuzetek-1> (letöltés. 2015. november 29.)
- <http://www.egyutthalado.uni-miskolc.hu/> (letöltés. 2015. november 29.)